

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion
Matemaattis-luonnontieteellinenLaitos – Institution
Ekologian ja systematiikan laitos,
systemaattisen biologian osastoTekijä – Författare
Satu Orvokki SuomelaTyön nimi – Arbetets titel
Vuotoksen suunnitellun allasalueen ympäristöselvityksetOppiaine – Läroämne
Systemaattis-ekologinen kasvitiedeTyön laji – Arbetets art
Pro gradu –tutkielmaAika – Datum
Lokakuu 2000Sivumäärä – Sidoantal
58

Tiivistelmä – Referat

Vuotoksen suunnitellun tekoaltaan avulla on tarkoitus kerätä ja varastoida Kemihaaran ja sen sivujokien vesiä sekä käyttää ne sähköntuotantoon. Pääosin Pelkosenniemen kunnan alueelle sijoittuva Vuotoksen allasalue käsittää 243,7 km². Pinnanmuodoiltaan tasainen Vuotoksen alue kuuluu kallioperältään laajaan liuskejaksoon. Alueella sijaitseva Palokankaan-Rytivaaran harjualue kuuluu valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Suunnitellun altaan maapinta-alasta on soita 63,6 %. Soille on ominaista ympäröiviin alueisiin verrattuna suurempi ravinteisuus ja suokasvillisuuden rikkaus.

Tässä työssä on tiivistettynä Vuotoksen alueelta tehtyjen ympäristöselvitysten keskeinen sisältö. Mukana on yhteensä 19 selvitystä. Kustakin selvityksestä olen koonnut keskeiset tulokset painottaen uhanalaista lajistoa. Vuotoksella tehtyjen selvitysten uhanalaisuustarkastelut perustuvat vuoden 1992 luokitukseen. Tässä työssä olen tarkastellut Vuotoksen alueen valtakunnallisesti uhanalaista lajistoa myös vuoden 2000 luokituksen mukaan.

Vuotoksen alueen kasvistollista arvoa tarkasteltaessa nousee etusijalle jokivarren tuoma omaleimaisuus. Enemmistönä olevien yleisten lajien lisäksi jokivarsissa esiintyy myös kasveja, joiden päälevinneisyysalue on tuntureilla, lauhkealla vyöhykkeellä tai Euraasian havumetsävyöhykkeessä. Vuotoksen alueella on tutkittu putkilokasvistoa, jäkäliä, sammalia ja sieniä. Suunnitellun altaan alueelta on uusimman luokituksen mukaan löydetty valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja seuraavasti: yhdeksän putkilokasvilajia, kolme sammallajia ja kaksi sienilajia.

Vuotoksen alueella tutkittuja eläinryhmiä ovat vesien selkärangattomat, perhoset, maakiitäjäiset, juoksuhamähäkit, maanilviäiset sekä linnut. Vuotoksen alueella on havaittu 145 lintulajia, joista on uusimman luokituksen mukaan valtakunnallisesti uhanalaisia yhdeksän. EU:n lintudirektiivin lajeja pesii Vuotoksen alueella 22. Muiden Vuotoksella tutkittujen eläinryhmien joukossa ei uusimman luokituksen mukaan ole valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja. Varsinaista nisäkäskartoitusta ei alueella ole tehty, mutta alueella on satunnaisesti tavattu susia ja ahmoja, jotka ovat valtakunnallisesti erittäin uhanalaisia.

Vuotoksen alueen keskeisiä luonnonelementtejä ovat suot, joet, purot, tulvaniityt, hiekkatörmät ja metsiköt. Uhanalaisten lajien elinympäristöinä tärkeimpiä ovat koivuletot sekä tulvaniityt. Luonnonoloiltaan merkittävimpiä kohteita ovat Jaurujoki, Katosaapa, Säynäjärvi, Kokonaapa ja Keminsaaret.

Vuotoksen alueen metsätaloudellinen merkitys on menneiden hakkuiden vuoksi tällä hetkellä pieni. Keräilytalouden merkitys on huomattava. Alueen tärkeimmät hyötymarjat ovat hilla, puolukka ja mustikka. Vuotoksen alueella toimii kuusi metsästysseuraa. Alueella olevan kestävästi metsästettävän riistakannan arvo on noin 460 000 mk vuodessa. Porotaloudelle altaan rakentaminen merkitsisi noin 700 poron talvilaidunten menettämistä.

Vuotoksen alueella asuu enää yksi kahden hengen talous. Allashanke on kohdannut voimakasta vastustusta, joka kulminoituu Vapaa Vuotos –liikkeen toimintaan.

Avainsanat – Nyckelord

Vuotoksen suunniteltu tekoallas, uhanalainen lajisto

Säilytyspaikka – Förvaringställe

Kasvitieteen kirjasto

Muuta tietoja